

ΕΡΕΥΝΑ ICAP

Η ανεργία κάνει χώρο να περάσει η... μερική απασχόληση

Η τάση ανάκαμψης της απασχόλησης, που εμφανίστηκε για πρώτη φορά το 2014, συνεχίζεται με αργούς ρυθμούς με τις ευέλικτες μορφές εργασίας να κυριαρχούν στην αγορά

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ
ΧΡΗΣΤΟΣ
ΚΟΛΩΝΑΣ

Συνεχίστηκε η τάση ανάκαμψης της απασχόλησης, που εμφανίστηκε για πρώτη φορά το 2014, και πέρυσι αλλά και το πρώτο τρίμηνο του 2019. Παράλληλα μειώνεται η ανεργία, αν και με αργούς ρυθμούς.

Αυτά αναδεικνύονται από την έρευνα της ICAP, η οποία προχώρησε στην ανάλυση της απασχόλησης και της ανεργίας στην Ελλάδα για το 2018 αλλά και τους πρώτους τρεις μήνες του 2019. Την έρευνα της ICAP δημοσίευσαν σήμερα «ΤΑ ΝΕΑ Σαββατοκύριακο» και όπως σχολιάζουν οι αναλυτές της εταιρείας: «Η σημαντική συρρίκνωση του ΑΕΠ κατά την περίοδο της πρόσφατης οικονομικής κρίσης έπληξε σε μεγάλο βαθμό την αγορά εργασίας, καθώς προκάλεσε σημαντικές απώλειες στην απασχόληση και εκτίναξε την ανεργία σε υψηλά επίπεδα. Ωστόσο, από το 2014 και μετά, καταγράφεται αύξηση της απασχόλησης και περιορισμός της ανεργίας, με αργούς ρυθμούς».

Η θετική εικόνα που καταγράφηκε την περίοδο 2014-2018 συνεχίζεται και το τρέχον έτος. Βάσει των στοιχείων της τελευταίας έρευνας εργατικού δυναμικού της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛΣΤΑΤ) για το Α' τρίμηνο του 2019, προκύπτουν τα εξής: Η απασχόληση στην Ελλάδα αυξήθηκε κατά 2,4% συγκριτικά με το Α' τρίμηνο του 2018. Ο αριθμός των απασχολούμενων διαμορφώθηκε σε 3.814.000 άτομα, προκύπτει δηλαδή προσθήκη 90,2 χιλιάδων νέων θέσεων εργασίας (συγκριτικά με το Α' τρίμηνο του 2018). Οι πρόσφατες αλλαγές είχαν ως αποτέλεσμα την περαιτέρω βελτίωση του λόγου «άνεργοι/απασχολούμενοι», με τον δείκτη να περιορίζεται πλέον σε 23,8% (από 26,9% το Α' τρίμηνο του 2018). Το

ποσοστό των μισθωτών εκτιμάται σε 67% επί των συνολικά απασχολούμενων, με τον δείκτη αυτόν να παραμένει σε αρκετά χαμηλότερα επίπεδα από τον μέσο όρο της ΕΕ, όπου οι μισθωτοί αντιπροσώπων σε περίπου 84% του συνόλου των απασχολούμενων.

Το ποσοστό μερικής απασχόλησης κάλυψε το 9,2% της συνολικής. Επίσης, το ποσοστό προσωρινής απασχόλησης κάλυψε το 10,2% της συνολικής, στο Α' τρίμηνο του 2019.

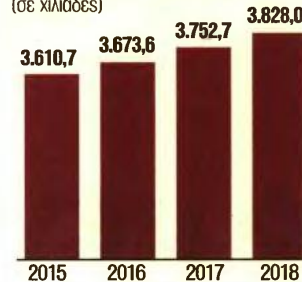
Βέβαια, εάν εστιάσουμε στις νέες προσλήψεις (αναγγελίες προσλήψεων που καταγράφει το σύστημα ΕΡΓΑΝΗ), επιβεβαιώνεται το γεγονός ότι η πλειοψηφία σχεδόν των νέων προσλήψεων αφορά συμβάσεις μερικής και εκ περιτροπής απασχόλησης. Στην ανάλυση που ακολουθεί επικεντρώνεται να δοθεί μια σαφής εικόνα των εξελίξεων και τάσεων σχετικά με την απασχόληση και ιδιαίτερα με την εξέλιξη της ανεργίας στην παρούσα φάση, όπως αυτή διαμορφώνεται από την οικονομική συγκυρία.

ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ. Η τάση ανάκαμψης της απασχόλησης που αρχικά εμφανίστηκε το 2014 συνεχίστηκε και την επόμενη τετραετία (2015-2018). Όπως φαίνεται από τα στοιχεία των τριμηνιαίων Ερευνών Εργατικού Δυναμικού της ΕΛΣΤΑΤ, η ανάκαμψη της απασχόλησης επικράτησε και το 2018. Ειδικότερα, κατά το Δ' τρίμηνο του 2018 η απασχόληση κατέγραψε αύξηση 2,6% σε ετήσια βάση (σύγκριση με το Δ' τρίμηνο του 2017), ενώ σε σχέση με το αμέσως προηγούμενο τρίμηνο οι απασχολούμενοι μειώθηκαν κατά 1,6% (λόγω και της εποικότητας στην απασχόληση - π.χ. στον τουρισμό). Ο αριθμός των απασχολούμενων στα τέλη του 2018 ανήλθε σε 3.833.700 άτομα. Ο μέσος αριθμός των απασχολούμενων αυξήθηκε κατά 2% το 2018, έναντι αύξησης 2,2% το 2017 και 1,7% το 2016.

Αναφορικά με τη σύνθεση του εργατικού δυναμικού, οι απασχολούμενοι το Δ' τρίμηνο του 2018 αντιπροσώπων στο 42% του πληθυσμού εργασιμής ηλικίας. Στα τέλη του 2018 από το σύνολο των απασχολούμενων οι άν-

Μ.Ο. ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ

(σε χιλιάδες)

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΕΡΓΑΣΙΜΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ

(Α' τρίμηνο 2019)

δρες κάλυψαν το 58,7%, ενώ οι γυναίκες το 41,3%. Επίσης, οι μισθωτοί καλύπτουν το 66,8% του συνόλου των απασχολούμενων, οι αυτοαπασχολούμενοι γενικά το 29,7%

ενώ το υπόλοιπο αφορά μέλη οικογενειακών επιχειρήσεων (ως βοηθητικό προσωπικό). Όσον αφορά τις μεταβολές με βάση το φύλο των απασχολούμενων, παρατηρείται ότι στις γυναίκες μετά τη μείωση που παρουσιάστηκε στην απασχόληση το Δ' τρίμηνο του 2016, σημειώθηκε αύξηση καθ' όλη τη διετία 2017-2018, το δε Δ' τρίμηνο του τελευταίου έτους η αύξηση ανήλθε σε 31,1 χιλιάδες άτομα.

Στην πλευρά των ανδρών παρατηρείται σταθερά θετική μεταβολή από το Β' τρίμηνο του 2015 και μετά. Το Δ' τρίμηνο του 2018 η αύξηση των απασχολούμενων ανήλθε σε 66,3 χιλιάδες άτομα. Το ποσοστό της μερικής απασχόλησης διευρύνθηκε σημαντικά τα τελευταία χρόνια. Από την έρευνα της ΕΛΣΤΑΤ προκύπτει ότι συνολικά η μερική απασχόληση κάλυψε το 9,2% της συνολικής το Δ' τρίμηνο του 2018, έναντι ποσοστού 7,3% το Δ' τρίμηνο του 2012 (διάγραμμα 4). Επίσης, εάν εστιάσουμε μόνο στις νέες προσλήψεις (βάσει στοιχείων του πληροφοριακού συστήματος ΕΡΓΑΝΗ), προ-

κύπτει ότι κατά το 2018 το 54,3% των νέων προσλήψεων αφορά συμβάσεις μερικής ή εκ περιτροπής απασχόλησης, ενώ οι προσλήψεις οι αυτοαπασχολούμενοι γενικά το 29,7%

μειωθούν (καλύπτουν το 45,7% του συνόλου). Συνεπώς, παρατηρείται μία ριζική αλλαγή στην αγορά εργασίας, καθώς και μεν σημειώθηκε ανάκαμψη της απασχόλησης την τελευταία πενταετία, ωστόσο οι εργοδότες κατά κύριο λόγο προλαμβάνουν προσοπικό με σχέση μερικής ή εκ περιτροπής απασχόλησης. Εξετάζοντας τις μεταβολές της απασχόλησης ανά μορφωτικό επίπεδο, επιβεβαιώνεται ξεκάθαρα ότι η κρίση έπληξε με ιδιαίτερα σφοδρότητα τους εργαζομένους χαμηλού μορφωτικού επιπέδου. Χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι η μόνη κατηγορία που κατέγραψε συνεχή πτώση την περίοδο 2010-2017, ενώ μόνο το τελευταίο έτος (το Δ' τρίμηνο) παρουσίασε

μειωθούν (καλύπτουν το 45,7% του συνόλου). Συνεπώς, παρατηρείται μία ριζική αλλαγή στην αγορά εργασίας, καθώς και μεν σημειώθηκε ανάκαμψη της απασχόλησης την τελευταία πενταετία, ωστόσο οι εργοδότες κατά κύριο λόγο προλαμβάνουν προσοπικό με σχέση μερικής ή εκ περιτροπής απασχόλησης. Εξετάζοντας τις μεταβολές της απασχόλησης ανά μορφωτικό επίπεδο, επιβεβαιώνεται ξεκάθαρα ότι η κρίση έπληξε με ιδιαίτερα σφοδρότητα τους εργαζομένους χαμηλού μορφωτικού επιπέδου. Χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι η μόνη κατηγορία που κατέγραψε συνεχή πτώση την περίοδο 2010-2017, ενώ μόνο το τελευταίο έτος (το Δ' τρίμηνο) παρουσίασε

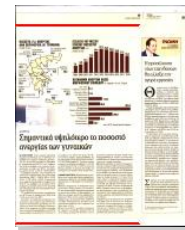
μειωθούν (καλύπτουν το 45,7% του συνόλου). Συνεπώς, παρατηρείται μία ριζική αλλαγή στην αγορά εργασίας, καθώς και μεν σημειώθηκε ανάκαμψη της απασχόλησης την τελευταία πενταετία, ωστόσο οι εργοδότες κατά κύριο λόγο προλαμβάνουν προσοπικό με σχέση μερικής ή εκ περιτροπής απασχόλησης. Εξετάζοντας τις μεταβολές της απασχόλησης ανά μορφωτικό επίπεδο, επιβεβαιώνεται ξεκάθαρα ότι η κρίση έπληξε με ιδιαίτερα σφοδρότητα τους εργαζομένους χαμηλού μορφωτικού επιπέδου. Χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι η μόνη κατηγορία που κατέγραψε συνεχή πτώση την περίοδο 2010-2017, ενώ μόνο το τελευταίο έτος (το Δ' τρίμηνο) παρουσίασε

μειωθούν (καλύπτουν το 45,7% του συνόλου). Συνεπώς, παρατηρείται μία ριζική αλλαγή στην αγορά εργασίας, καθώς και μεν σημειώθηκε ανάκαμψη της απασχόλησης την τελευταία πενταετία, ωστόσο οι εργοδότες κατά κύριο λόγο προλαμβάνουν προσοπικό με σχέση μερικής ή εκ περιτροπής απασχόλησης. Εξετάζοντας τις μεταβολές της απασχόλησης ανά μορφωτικό επίπεδο, επιβεβαιώνεται ξεκάθαρα ότι η κρίση έπληξε με ιδιαίτερα σφοδρότητα τους εργαζομένους χαμηλού μορφωτικού επιπέδου. Χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι η μόνη κατηγορία που κατέγραψε συνεχή πτώση την περίοδο 2010-2017, ενώ μόνο το τελευταίο έτος (το Δ' τρίμηνο) παρουσίασε

Το τεύχος με την έρευνα της ICAP Leading Employers in Greece θα κυκλοφορήσει μαζί με «ΤΑ ΝΕΑ Σαββατοκύριακο» στις 13 Ιουλίου

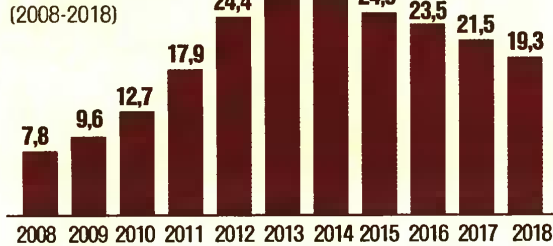
μειωθούν (καλύπτουν το 45,7% του συνόλου). Συνεπώς, παρατηρείται μία ριζική αλλαγή στην αγορά εργασίας, καθώς και μεν σημειώθηκε ανάκαμψη της απασχόλησης την τελευταία πενταετία, ωστόσο οι εργοδότες κατά κύριο λόγο προλαμβάνουν προσοπικό με σχέση μερικής ή εκ περιτροπής απασχόλησης. Εξετάζοντας τις μεταβολές της απασχόλησης ανά μορφωτικό επίπεδο, επιβεβαιώνεται ξεκάθαρα ότι η κρίση έπληξε με ιδιαίτερα σφοδρότητα τους εργαζομένους χαμηλού μορφωτικού επιπέδου. Χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι η μόνη κατηγορία που κατέγραψε συνεχή πτώση την περίοδο 2010-2017, ενώ μόνο το τελευταίο έτος (το Δ' τρίμηνο) παρουσίασε

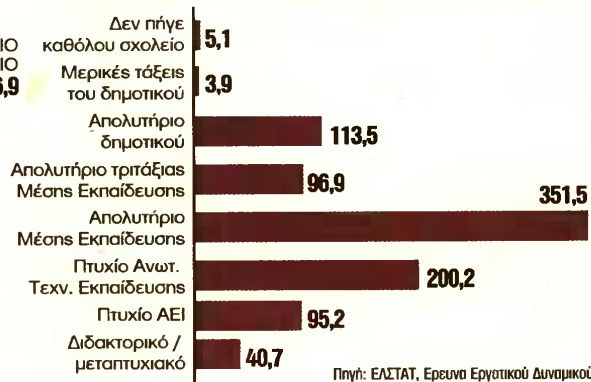
ΠΟΣΟΣΤΑ (%) ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΑΝΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ (Α' ΤΡΙΜΗΝΟ)

ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΜΕΣΟΥ ΕΤΗΣΙΟΥ ΠΟΣΟΣΤΟΥ ΑΝΕΡΓΙΑΣ (%) (2008-2018)

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΝΕΡΓΩΝ ΒΑΣΕΙ ΜΟΡΦΟΤΙΚΟΥ ΕΠΙΠΕΔΟΥ (Α' τρίμηνο, σε χιλ. άτομα)

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού

ΑΝΕΡΓΙΑ

Σημαντικά υψηλότερο το ποσοστό ανεργίας των γυναικών

ΟΙ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ στην αγορά εργασίας παρέμειναν θετικές και το 2018 με τον αριθμό των ανέργων να βαίνει μειούμενος την τελευταία πενταετία. Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, το Δ' τρίμηνο του 2018 ο αριθμός των ανέργων περιορίστηκε και πάλι σε 881,1 χιλιάδες, μειωμένος κατά 12,5% σε ετήσια βάση.

Ο ρυθμός μείωσης της ανεργίας το 2018 ήταν ο υψηλότερος της τελευταίας πενταετίας (2017: -10,4%, 2016: -4,3%, 2015: -5,7%, 2014: -6,8%). Συγκριτικά με το αμέσως προηγούμενο τρίμηνο του 2018 (Γ') ο αριθμός των ανέργων ήταν αυξημένος οριακά κατά 1,1%, γεγονός που απορρέει από την εποχικότητα στην αγορά εργασίας.

Το ποσοστό ανεργίας υποχώρησε σε 18,7% στο Δ' τρίμηνο του 2018, από 21,2% στα τέλη του 2017.

Ωστόσο, το ποσοστό ανεργίας των γυναικών είναι σημαντικά υψηλότερο (κατά 9 ποσοστιαίες μονάδες) σε σύγκριση με αυτό των ανδρών. Συγκεκριμένα, το Δ' τρίμηνο του 2018 η ανεργία στις γυναίκες διαμορφώθηκε σε 23,7%, παρουσιάζοντας μείωση σε σχέση με το

Δ' τρίμηνο του 2017 που ήταν 26,1%, ενώ στους άνδρες διαμορφώθηκε σε 14,7% μειωμένο και πάλι έναντι του 2017 (17,3%) (διάγραμμα 9). Το μέσο ετήσιο ποσοστό ανεργίας μειώθηκε σε 19,3% το 2018 (από 21,5% το 2017), γεγονός θετικό, εφόσον η ανεργία συνεχίζει να υποχωρεί για πέμπτο κατά σειρά έτος.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ. Εξετάζοντας τη σύνθεση των συνολικά καταγεγραμμένων ανέργων με βάση την ηλικιακή κλίμακα προκύπτουν ενδιαφέροντα συμπεράσματα:

■ Υψηλό παραμένει το ποσοστό ανεργίας στους νέους (ηλικίες 15-24 ετών), αν και παρουσιάζει διαχρονική μείωση τα τελευταία χρόνια. Συγκεκριμένα, το 40% των ατόμων αυτής της ομάδας δεν βρίσκουν θέση στην αγορά εργασίας, σύμφωνα με τα στοιχεία του Δ' τριμήνου του 2018. Επισημαίνεται, ωστόσο, ότι το αντίστοιχο ποσοστό το Δ' τρίμηνο του 2014 ήταν 51,5%.

■ Από τους 881,1 χιλιάδες ανέργους (Δ' τρίμηνο του 2018), ποσοστό 39,7% είναι άτομα ηλικίας 30-44 ετών, ενώ το

ποσοστό ανέργων ηλικίας 45-64 ετών διαμορφώθηκε σε 33,3%, γεγονός που υποδηλώνει τη δυσκολία απορρόφησής τους στην αγορά εργασίας.

■ Ωστόσο, με βάση το ποσοστό συμμετοχής των ανέργων κάθε ηλικιακής ομάδας στο σύνολο του εργατικού δυναμικού της συγκεκριμένης ομάδας, είναι ξεκάθαρο ότι οι ομάδες που κατεχοκίν πλητττονται από την ανεργία είναι οι νέοι και ειδικότερα τα άτομα ηλικίας 15-19 και 20-24 ετών, όπου το ποσοστό ανεργίας τους παραμένει το υψηλότερο, καθώς φτάνει το 52,5% και 38,3% αντίστοιχα στο Δ' τρίμηνο του 2018. Το πλέον ανησυχητικό όμως ζήτημα σχετικά με τη διάρθρωση της ανεργίας είναι η εκτόξευση του ποσοστού των μακροχρόνια ανέργων (εκτός εργασίας για περισσότερους από 12 μήνες).

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Δ' τριμήνου του 2018, από το σύνολο των ανέργων το 69,3% είναι μακροχρόνια άνεργοι, ποσοστό ελαφρώς βελτιωμένο συγκριτικά με το Δ' τρίμηνο του 2017 (71,8%), αλλά αυξημένο κατά 23,8 ποσοστιαίες μονάδες σε σχέση με το 2010.

Δημογραφική βόμβα

Συνέχεια από 1η ΣΕΛΙΔΑ
 με σύμφωνο οι οποίες ξεπερνούν πλέον τις 4.000 (μια συμβίωση σχεδόν ανά 10 πρώτους γάμους)».

Αυξάνεται επίσης, αναφέρει ο ίδιος, τόσο το πλήθος των μονογονεϊκών οικογενειών που αποτελούνται συνήθως από γυναίκες (απόρροια της αύξησης των διαζυγίων και των εκτός γάμου γεννήσεων που από 2% το 1990 εγγίζουν πλέον το 10%) όσο και ο αριθμός των άτεκνων ατόμων (πάνω από το 20% σχεδόν των γυναικών που γεννήθηκαν στα τέλη της δεκαετίας του 1970 δεν θα αποκτήσουν ένα παιδί).

Τέλος τις τελευταίες δεκαετίες, αναφέρει ο ίδιος, αυξάνεται και η μέση ηλικία όσων γυναικών αποκτούν πρώτο παιδί (άνω των 31 ετών το 2018 έναντι 26 ετών στα τέλη της δεκαετίας του '80 και 29 ετών την δεκαετία του 1950) ενώ ταυτόχρονα άλλαξε ριζικά και η κατανομή των γεννήσεων ανά ηλικία της μητέρας καθώς, ενώ τέσσερις δεκαετίες πριν 1 στις 2 γεννήσεις προέρχονταν από

μητέρες μεγαλύτερες των 30 ετών, σήμερα, το αυτό ισχύει για 2 στις 3 γεννήσεις. Επομένως, διαπιστώνει ο κ. Κοτζαμάνης, οι οικογενειακές δομές μας σήμερα διαφοροποιούνται σημαντικά αυτών του πρόσφατου παρελθόντος, και κατ' επέκταση, τα νέα οικογενειακά πρότυπα που αναδύονται δεν είναι δυνατόν να μην λαμβάνονται υπόψη στην διαμόρφωση της οποίας δημογραφικής πολιτικής.

**Δημογραφική- «βόμβα»:
 Το 2050 το 40% των Ελλήνων θα είναι άνω των 65!**

Όσον αφορά το μέλλον, ο καθ. της Δημογραφίας και Δ/ντής του Εργαστηρίου Δημογραφικών και Κοινωνικών Αναλύσεων (ΕΔΚΑ) του Παν. Θεσσαλίας αναφέρει ότι:

- Το 2035 το ποσοστό των > 65 ετών και των >85 ετών στον συνολικό πληθυσμό αναμένεται να κυμανθεί γύρω από το 27,5% για τους πρώτους και το 4,3% για τους δεύτερους, ενώ τα ποσοστά των νέων (0- 14 και 0-18 ετών) αντίστοιχα θα κυμανθούν από 11,0% έως 12,4% και από 15,8% έως 14,2%.

- Το 2050 το ποσοστό των > 65 ετών και των >85 ετών στον συνολικό πληθυσμό (22% και 3,5% το 2019) αναμένεται να κυμανθεί από 33,1% έως 30,3% για τους πρώτους και 6,5%-4,9% για τους δεύτερους, ενώ τα ποσοστά των νέων (0- 14 ετών και 0-18 ετών) από 14,8% έως 12,0% για τους πρώτους και από 19% έως 15,4% για την δεύτερη ομάδα αντίστοιχα.

Η συρρίκνωση του συνολικού πληθυσμού που καταγράφεται σε όλα τα σενάρια των δημογραφικών προβολών και η συνεχιζόμενη γήρανσή του, επισημαίνει ο κ. Κοτζαμάνης, αναμένεται να επηρεάσουν και τον πληθυσμό εργάσιμης ηλικίας ο οποίος θα φθίνει συνεχώς, για να αναφέρει ότι «το 2035 το ποσοστό των 15-64 στο συνολικό πληθυσμό (65% το 2015) θα μειωθεί στο 60% έως 61% το 2035

και θα κυμανθεί γύρω από το 55% 2050.

Η μείωση του πληθυσμού εργάσιμης ηλικίας επιταχύνεται σε όλα τα σενάρια δημογραφικών προβολών μετά το 2030, η επιτάχυνση δε αυτή οφείλεται κυρίως σε δυο λόγους: στην προοδευτική είσοδο στην ομάδα του πληθυσμού εργάσιμης ηλικίας των ολιγοπληθών γενεών >2010 και στην ομάδα αυτή των πολυπληθέστερων γενεών της εικοσαετίας 1955 -1975. Η προαναφερθείσα μείωση θα επηρεάσει προφανώς και τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό (4,6 εκατ. σήμερα), ο οποίος ενδέχεται το 2035 να υπολείπεται, (ευνοϊκότερο/ δυσμενέστερο σενάριο) κατά 0,5-1 εκατ., το δε 2050 κατά 1.1 -1,7 εκατ.».

Συμπερασματικά, τονίζει ο κ. Κοτζαμάνης «οι επιπτώσεις των αλλαγών που έχουν ήδη γίνει -αλλά και αυτές που αναμένονται-, είναι πολλαπλές και έχουν αρχίσει ήδη να μας προβληματίζουν. Αρχίζουμε, έστω

και καθυστερημένα, να καταλαβαίνουμε ότι η Δημογραφία αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για το μέλλον μας, παράγοντα που δεν έχουμε πλέον την πολυτέλεια να υποτιμούμε».

Καταλήγοντας, ο Βύρωνας Κοτζαμάνης λέει:

«Το "δημογραφικό" είναι σήμερα μια από τις μεγάλες προκλήσεις που καλούμαστε να αντιμετωπίσουμε και οι έχοντες την ευθύνη σχεδιασμού και λήψης αποφάσεων σε πλήθος πεδίων σε εθνικό και περιφερειακό-τοπικό επίπεδο δεν είναι δυνατόν να παραμένουν θεατές των δημογραφικών μας εξελίξεων και να μην έχουν σαφή εικόνα για τις επερχόμενες αλλαγές και για τις επιπτώσεις τους. Εξ ου και η αναγκαιότητα της διαμόρφωσης μιας συνεκτικής δημογραφικής πολιτικής, που απαιτεί -εκτός των άλλων- και την ενίσχυση της δημογραφικής έρευνας καθώς αν η γνώση αναδεικνύει προβλήματα, η αγνοία δεν μπορεί να τα λύσει».